

Anmeldelser

Tips om medisinsk litteratur, andre bøker, filmer og elektroniske medier som bør anmeldes, sendes tidsskriftet@legeforeningen.no

Viktig om varsling

Marit Skivenes, Sissel C. Trygstad

Varslere

Om arbeidstakere som sier ifra! 193 s, tab, ill.

Oslo: Gyldendal Akademisk, 2006.

Pris NOK 298

ISBN 82-05-35330-1

Forfatterne, begge med tilknytning til Forskningsstiftelsen Fafo (Skivenes arbeider ved Universitetet i Bergen), har intervjuet 15 personer fra kommunal- og sosialsektoren som har negative erfaringer etter å ha vært

i rollen som varsler. De har også gjennomført en større spørreundersøkelse om varsling blant ansatte fra de samme sektorene.

Stoffet presenteres i ti kapitler, og de fleste avsluttes med en oppsummering. Det er benyttet bred marg, og den grafiske utformingen av tekst og tallmateriale gjør boken lettlest.

En ganske stor del av fremstillingen går med til å referere og drøfte forfatterens egne funn, men også relevant litteratur trekkes inn i analysene. Boken virker oppdatert, og den referer både til aktuelle saker og samfunnsdebatt, eksempelvis om utforming av arbeidsmiljøloven. Forfatterne benytter kasuistikker og problemstillinger presentert som vignetter. Disse virker relevante, og illustrerer viktige poenger, foruten at de liver opp teksten.

Forfatterne finner at hver tredje arbeidstaker i spørreundersøkelsen er en varsler, ut fra den definisjon av varsling som de argumenterer relativt grundig for. De finner også at et flertall av varslere har fått positive tilbakemeldinger på det å varsle, selv om konsekvensene for noen blir svært alvorlige. Når disse tallene er såpass høye savner jeg likevel større grad av høyttenkning om hvordan resultatene kan forklares ut fra valget av definisjon. Hvordan kunne resultatene blitt med en annen, og snevrere, definisjon av varsling?

Skivenes og Trygstad drøfter på en fin måte hvordan ansatte befinner seg i rollen som henholdsvis borger, ansatt og profesjonsutøver, og hvordan disse rollene kan komme i konflikt med hverandre. Eksem-

pelvis viser de hvordan markeds- og managementtenkningen i det offentlige har satt borgerrollen, med sin tilhørende ytringsfrihet, under press.

Selv om det er forhold i kommunal- og sosialsektoren som tas opp, virker både eksempler og analyser relevante for helsesektoren. Melding til kommunelegen og Helsetilsynet er nevnt. En alternativ årsmelding fra de regiontillitsvalgte i Helse Øst til departementet brukes for å illustrere en «ja-kultur» der kritikk oppfattes som bakstrevsk. Forfatterne drøfter også hvordan effektivitetspresset kan tenkes å begrense muligheten for konstruktiv diskusjon om forholdene ved egen arbeidsplass.

Spesielt er siste delen mer rådgivende enn refererende i formen. Forfatterne viser her at de vil noe med sin forskning, og at de ikke er passive tilskuere til et samfunnsfenomen. Dette gjør boken både brukervennlig og spennig. Her kan man for eksempel sjekke ut arbeidsplassens ytringsklima og om man har valgt en hensiktsmessig fremgangsmåte dersom man selv har tenkt seg inn i varslersrollen!

Teksten kunne nok med fordel tjent på en enda strammere redigering, blant annet er det enkelte gjentakelser som kan virke unødvendige.

Varslere kan med fordel leses av alle som er nysgjerrige på begrepet varsling. Den belyser tematikken bredt og virker relevant og opplysende for tillitsvalgte og ledere i helsevesenet.

Per Helge Måseide

Barneintensiv avdeling
Ullevål universitetssykehus

Oversiktlig og velskrevet om skipsmedisin

Aksel Schreiner, Leif Aanderud, red.

Medisin om bord

228 s, tab, ill. Oslo: Fagbokforlaget, 2005.

Pris NOK 428

ISBN 82-450-0194-5

Norske sjøfolk har i mange år hatt god nytte av dr. Jørgen Brochmanns *Førstehjelp om bord*. Men tidene har forandret seg, både til havs og i medisinen. Denne boken er derfor en velkommen videreføring av hans arbeid og en nødvendig oppdatering innen skipsmedisin.

Målgruppen er sjøoffiserer og studenter ved maritime høyskoler, samt leger som arbeider med skipsmedisin. Det gis en utførlig beskrivelse av forebygging, behandling og oppfølging av medisinske tilstander til sjøs.

Fremstillingen er symptombasert, og disposisjonen er bygd opp etter kroppens organsystemer. Dette er en form man kjenner fra f.eks. *Legevaktshåndboken*, og vi synes dette fungerer meget godt også i *Medisin om bord*.

På Sjøforsvarets fartøyer er det oftest en eller flere offiserer som har medisinsk opplæring tilsvarende det man kjenner fra sivil sjøfart. I tillegg vil en av disse ha et spesielt ansvar for sanitet om bord ved nødhjelp og havari. De senere år har man på de fleste fartøyer også hatt en fast sanitetsassistent. Dette er en vernepliktig, som har et sju ukers sanitetskurs som del av grunnutdanning/rekruttskole. Enkelte fartøyer har også skipslege, mer eller mindre fast.

Hos oss har vi alle disse tre siste. *Medisin om bord* er brukt aktivt i ett år og er blitt vurdert av alle tre. Boken oppfattes som innholdsrik, oversiktlig og med svært gode og informative illustrasjoner. Forfatterens tilknytning til Radio Medico er godt synlig i presentasjonen. Vurdering av skader og sykdommer, og behandling av disse knyttes sterkt opp mot en eventuell samtale med Radio Medico. Og dette synes vi er en klar fordel for sjøoffiseren, som skal gjøre denne behandlingen alene, kun med telefonstøtte av fagpersonell.

Vi har brukt boken aktivt, både ved akutte situasjoner og i undervisningsøyemed. Vi har ønsket å teste nytteverdien både som oppslagsverk for skipslegen, sanitetsassistenten og sanitetsbefalet. Konklusjonen er at med sin oversiktlige og lettfattelige form, fungerer den meget godt som oppslagsverk både i rolige stunder og ved akutte sykdomstilstander. Tabeller og oversikter har til en viss grad, og med hell, vært brukt til undervisning av øvrig skipspersonell. For kapitlene om skader og sykdommer (kap. 3 og 4), hadde vi ønsket tabeller med sammenhenger mellom symptomer og de ulike skader/sykdommer. Uten dette, oppfattes disse to kapitlene som noe uoversiktlige av ikke-medisinerne om bord.

Medisin om bord er velskrevet og informativ, både for leger og legfolk. Boken er blitt en velbrukt og nyttig del av saniteten